

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športna vzgoja

STRUKTURA VREDNOT SMUČARJEV SKAKALCEV

DIPLOMSKO DELO

MENTOR:
prof. dr. Bojan Jošt
SOMENTORICA:
asist. dr. Maja Ulaga
RECENZENTKA:
doc. dr. Saša Cencić Erpič

Avtor dela:
Leon Grobljar

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Bojanu Joštu, ki me je sprejel pod svoje mentorstvo in mi pomagal ter me usmerjal med pisanjem diplomskega dela. Prav tako se zahvaljujem tudi somentorici asist. dr. Maji Ulaga za strokovno pomoč pri statistični obdelavi podatkov in recenzentki doc. dr. Saši CeciĆ Erpič.

Posebno zahvalo bi rad namenil tudi svojim najbližjim, ki so mi tekom študija stali ob strani, me spodbujali, pomagali pri zbiranju podatkov in mi nenazadnje omogočili študij na Fakulteti za šport.

Ključne besede: vrednote, smučarski skakalci, anketa

STRUKTURA VREDNOT SMUČARJEV SKAKALCEV

Leon Grobljar

IZVLEČEK

Z diplomsko nalogo smo želeli ugotoviti nivo vrednot smučarjev skakalcev in analizirati razlike v njihovih vrednotah glede na starost in regije. Vzorec anketirancev je zajemal 134 aktivnih smučarjev skakalcev, ki so bili razdeljeni v tri starostne skupine: najmlajši skakalci otroških kategorij (od 11 do 14 let), mladinci (od 15 do 17 let) in člani (18 in več let). S pomočjo anketnega vprašalnika so smučarji skakalci ocenjevali pomembnost 68 trditvev, ki so predstavljale razloge za ukvarjanje s smučarskimi skoki in nordijsko kombinacijo.

Glede na povprečne ocene celotnega vzorca smučarjev skakalcev je bilo moč ugotoviti visoko variabilnost ocenjevanja trditvev. Med starostnimi kategorijami anketirancev so bile ugotovljene statistično značilne razlike pri triindvajsetih trditvah, kar je pomenilo 33,8 % glede na vse trditve. Struktura vrednot med različnimi starostnimi kategorijami se razlikuje, a primerjava z raziskavo Umerjeve, Ulage in Jošta (2012) kaže na to, da se struktura vrednot celotnega vzorca smučarjev skakalcev v devetih letih ni bistveno spremenila. Potemtakem sklepamo, da bi skakalci otroških kategorij čez nekaj let povsem drugače ovrednotili nekatere trditve, na kar ima seveda velik vpliv osebni in socialni razvoj, saj je vrednotenje verjetno povezano s specifikami značilnosti posamezne razvojne faze človeka. Tako kot se spreminjajo telesne, čustvene in druge osebne značilnosti, se spreminjajo tudi vrednote posameznika. Tudi avtorji, ki proučujejo vrednote, poudarjajo, da se struktura vrednot pri osebi z leti spreminja, z raziskavo pa smo njihove besede podkrepili. Glede na 3 glavne regije (vzhodna, zahodna in osrednja) pa je le pri 5 trditvah: 8,82 % trditvev celotnega vprašalnika mogoče ugotoviti statistično pomembne razlike. Sprejeli smo sklep, da med regijami ni razlik.

Keywords: values, ski jumpers, survey

THE STRUCTURE OF VALUES AMONG SKI JUMPERS

Leon Grobljar

ABSTRACT

The empirical research in this bachelor's thesis was carried out to establish the ranking of ski jumpers' values and analyse the differences in their values according to their age and region. The sample of respondents encompassed 134 active ski jumpers divided into three age groups: the youngest ski jumpers – children's category (children between the ages of 11 and 14), juniors (aged between 15 and 17) and members (aged 18 and above). In the survey questionnaire the ski jumpers were asked to assess the importance of 68 statements about the reasons for engaging in ski-jumping and the Nordic combined.

On the basis of the average estimates of the total sample of ski jumpers a high variability of the ranking of the statements was determined. Statistically significant differences between the three age categories of respondents were established in 23 statements, accounting for 33,8% of all the statements. The structure of values among different age groups differs, but comparison with the research carried out by Umer, Ulaga in Jošt (2012) shows us that in the last nine years the structure of values regarding the total sample of ski jumpers has not changed significantly. Therefore we can conclude that in a few years' time the youngest ski jumpers' ranking of some of the statements could be completely different, as the evaluations are under great influence of personal and social development. We can therefore say that the ranking is probably connected with the specifics of each developmental stage of the human being. As we go through different stages in our lives our physical, emotional and personality characteristics change, and so do our value systems. At this point we can mention that the findings of this research support the statements of researchers/authors, who examine values and point out that the structure of values changes through the years. As regards the three main regions (eastern, western and central), statistically significant differences were established only in 5 statements, accounting for 8,82% of all the statements of the questionnaire. Therefore we have come to the conclusion that there are no differences between the regions.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	7
1.1	Opredeitev vrednot	8
1.2	Definicije vrednot	9
1.3	Klasifikacija vrednot.....	10
1.4	Razvoj vrednot.....	13
1.5	Cilji in hipoteze	14
2	METODE DELA.....	15
2.1	Preizkušanci.....	15
2.2	Pripomočki	15
2.3	Postopek	15
3	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	16
3.1	Spol anketirancev	16
3.2	Starost anketirancev	16
3.3	Razvrstitev anketirancev po številu, glede na klub	17
3.4	Lestvica vrednot smučarskih skakalcev	18
3.5	Razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na starost.....	23
3.6	Razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na regijo.....	26
4	SKLEP	28
5	VIRI	29
6	PRILOGE.....	31
6.1	Anketa.....	31

KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i> Dejavniki, ki tvorijo najpomembnejše sestavine sistema športne vadbe	7
<i>Slika 2.</i> Hierarhična razporeditev vrednot kot motivacijskih ciljev.....	9
<i>Slika 3.</i> Razvrstitev anketirancev po številu, glede na klub.....	17
<i>Slika 4.</i> Primerjava med povprečnimi ocenami šestih najvišjih in šestih najnižjih ocen trditev.....	20
<i>Slika 5.</i> Primerjava povprečnih vrednosti ocen za posamezno trditev po starostnih kategorijah	23
<i>Slika 6.</i> Primerjava povprečnih vrednosti ocen za posamezno trditev po regijah.....	26

KAZALO TABEL

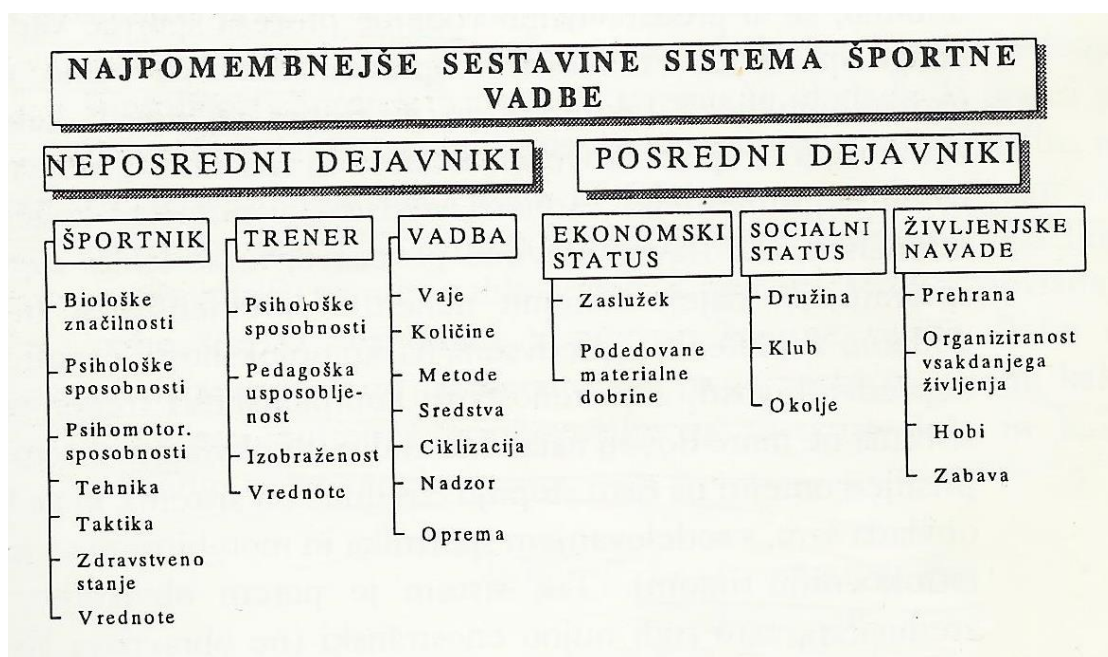
Tabela 1: Klasifikacije vrednot od antičnih časov do danes	11
Tabela 2: Spol anketirancev.	16
Tabela 3: Starost anketirancev.	16
Tabela 4: Lestvica vrednot glede na povprečno oceno.....	18

1 UVOD

Človek je naravno bitje z mnogimi lastnostmi; je telesno, čutno in nagonsko bitje. Vendar pa je človek tudi in predvsem družbeno bitje. Zanj so bolj kot za katero koli drugo živo bitje značilni naučeni vzorci vedenja. Človek lahko živi na zelo različne načine, zmožen se je prilagoditi različnim naravnim pa tudi družbenim okoliščinam. Človek v bistvu sam ustvarja svojo naravo, dejavno oblikuje okolje, v katerem živi, in s tem tudi samega sebe. To se dogaja v družbi, v stiku z drugimi ljudmi. Za človekovo naravo je značilna družbenost. Družba in kultura bistveno vplivata na človeka, hkrati pa je vsak človek enkratna in neponovljiva osebnost. Ne glede na raznolikost kultur ali družbe pa v vseh najdemo nekatere elemente, sestavine, kot so: simboli (znaki, jezik), vrednote, norme in materialne dobrine (Barle-Lakota, Novak-Fajfar, Pluško, Počkar in Popit, 2005).

Vrednote so glavna tema diplomske naloge. Proučevali smo jih pri smučarskih skakalcih, zato smo se v nadaljevanju osredotočili predvsem na to temo in na njihovo vpetost v šport, saj vrednote predstavljajo pomemben element oziroma sestavino vsake družbe.

Življenje v družbi je vedno prisotno tudi v športu. Govorimo lahko o sistemu športne vadbe. S športno vadbo pa se smučarski skakalci srečujejo skoraj vsak dan. Ušaj (2003) navaja, da je športna vadba kot sistem zato, ker vsebuje množico sestavin in povezave med njimi. Ločevati moramo med neposrednimi in posrednimi dejavniki. Glede na temo diplomske naloge so pomembnejši neposredni dejavniki, med katere uvrščamo športnika, trenerja in vadbo. Če pogledamo dejavnike pri športniku lahko, kot je razvidno iz Slike 1, poleg bioloških, psiholoških, psihomotoričnih značilnosti, tehnike, taktike in zdravstvenega stanja zasledimo tudi vrednote.

Slika 1. Dejavniki, ki tvorijo najpomembnejše sestavine sistema športne vadbe (Ušaj, 2003).

Smučarski skoki sodijo med atraktivne in priljubljene športne panoge (Jošt, Sila, Leskošek in Močnik, 1998). V Sloveniji imajo smučarki skoki bogato tradicijo. Z vrhunskimi dosežki naših športnikov v zadnjih sezonah pa skoki privabljajo veliko mladih v to zimsko športno panogo. Smučarski skoki so zelo specifičen šport, s katerim se v prostem času ali, povedano z drugimi besedami, na rekreativnem nivoju praktično ne moreš ukvarjati. Kot navajata Jošt in Pustovrh (1995) so smučarski skoki izrazito tekmovalna športna disciplina. Ravno zaradi omenjenega razloga lahko vrednote uvrščamo med pomembne dejavnike smučarskih skakalcev, ki vplivajo na razloge za ukvarjanje s smučarskimi skoki.

Vrednote predstavljajo pomemben del človekove motivacije, saj so sestavni del človekovega nadjaza in na ta način pomembno vplivajo na posameznikovo vedenje (Tušak in Tušak, 2001). Vrednote so torej zelo pomemben člen v življenju športnikov in so eden izmed pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na to, da se posameznik ukvarja s športom. Z vrednotami se človek ne rodi, temveč jih skozi življenjska obdobja izgrajuje in oblikuje vse življenje.

1.1 Opredelitev vrednot

Proučevanje vrednot spremlja filozofijo že od samih začetkov. Nedvomno ima zato teorija vrednot svoje mesto tudi v filozofiji in filozofski psihologiji. Obe veji se sprašujeta o vrednotah na način, ki ga toliko ne zanima praktično pojavljanje vrednot, kakor to, kar vrednote razlikuje od drugih kategorij stvari, pojavov, prepričanj. To pa je zlasti njihov obvezujoči, dolžnostni značaj zaradi katerega pomenijo vrednote življenjska vodila tako posameznikom kakor družbi (Musek, 2000).

Barle-Lakota idr. (2005) vrednote opredeljujejo kot sistem idej, prepričanj o tem, kaj je dobro, pravilno, zaželeno, vredno. Služijo kot merila za presojanje dogajanj in ljudi z vidika tistega, kar pojmuje kot dobro in moralno. Vrednote so element simbolnega sistema, ki pomaga kot kriterij pri izbiri med dvema različnima alternativama. Delujejo kot motivacija, da si ljudje postavljamo določene cilje in si prizadevamo, da bi jih dosegli. Človek pravzaprav ne more obstajati, ne da bi vrednotil. So najsplošnejše smernice za individualno in družbeno življenje. Kot take bistveno vplivajo na naše obnašanje in doživljanje samega sebe in drugih.

Vsi ljudje cenimo in vrednotimo različne stvari: predmete, dejavnosti, osebe... Različni pojavi imajo za nas različno vrednost, privlačnost, so bolj ali manj zaželeni. To velja za čisto konkretne stvari, velja pa tudi za abstraktne kategorije, kot so svoboda, enakost, pravica, napredek, dobrota, resnica, zdravje. Pojmom, ki se nanašajo na stvari in kategorije, ki jih visoko vrednotimo in h katerim si prizadevamo, pravimo vrednote (Musek, 2000).

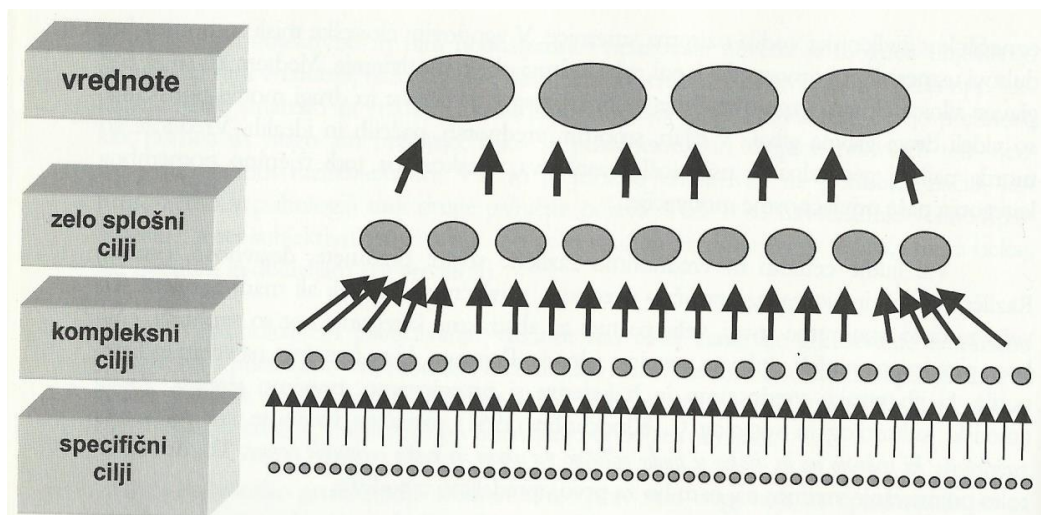
Barle-Lakota idr. (2005) pravijo, da se vrednote običajno nanašajo na pomembne odločitve v našem življenju. Že po definiciji niso nevtralne, ampak nosijo s sabo pozitivno ali negativno ocenjevanje pomembnih vidikov individualnega in družbenega življenja. Vse vrednote niso enako pomembne. Ljudje imamo običajno neko hierarhijo vrednot, ki usmerjajo naše vedenje, ko pride do problema, ki zadeva več vrednot. V takih primerih lahko pride do neskladnosti ali celo konflikta med vrednotami. Čeprav so vrednote družbeni standardi, vseh vrednot ne sprejemajo vsi v družbi enako. Kljub temu je mogoče pogojno govoriti o

prevladujoči vrednostni usmeritvi določene kulture, znotraj katere se oblikuje hierarhija vrednot, ki se spreminja v odvisnosti od konkretne družbene situacije.

1.2 Definicije vrednot

Številni avtorji v domači in tuji literaturi podajajo za vrednote različno definicijo, zato je pravzaprav nemogoče izbrati eno, za katero bi lahko trdili, da je najprimernejša. Lahko rečemo, da je definiranje pojma vrednot pravzaprav nekoliko problematično, saj obstaja veliko splošnih in tudi zelo kompleksnih razlag omenjenega pojma. S tem se strinjata tudi Tušak in Bednarik (2002), ki pravita, da opredelitev pojma vrednot naleti na mnoge ovire. Nekateri celo predlagajo, da vrednot ni potrebno opredeljevati, ker gre za vsem dobro znani pojem. Pri nas je o vrednotah veliko raziskoval in pisal Janek Musek, zato bomo kot izhodišče definiranja vrednot izbrali njegov pogled.

Po Muskovem mnenju (2000, str. 9) si lahko vrednote zamišljamo kot generalna pojmovanja in prepričanja o pojavih, h katerim si prizadevamo in ki nam zato predstavljajo neke vrste cilje oziroma ideale. Natančneje lahko opredelimo vrednote kot *»posplošena in relativno trajna pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, ki se nanašajo na široke kategorije podrejenih objektov in odnosov in ki usmerjajo naše interese in naše vedenje kot življenjska vodila«*. Vrednote nam potemtakem lahko predstavljajo posebno vrsto motivacijskih ciljev, ki si jih lahko predstavljamo na različnih ravneh, kot nam prikazuje Slika 2. Na najnižji ravni so zelo specifični in konkretni motivacijski cilji, na višjih ravneh so bolj splošni in abstraktni motivacijski cilji. Na vrhu pa se motivacijski cilji generalizirajo v posamezne vrednote.

Slika 2. Hierarhična razporeditev vrednot kot motivacijskih ciljev (Musek, 2000).

Da lahko vrednote pojmuje kot posebno vrsto motivacijskih ciljev, potrjujeta tudi Schwartz in Bilsky (1987, v Musek, 2000, str. 10). Njuna definicija je nastala na podlagi pregleda številnih definicij vrednot različnih avtorjev, povzela sta skupne značilnosti, glasi pa se takole: »Vrednote so pojmovanja ali prepričanja o zaželenih končnih stanjih ali vedenjih, ki presegajo specifične situacije, usmerjajo in vodijo izbiro ali pa oceno ravnanj in pojavov in so urejena glede na relativno pomembnost«. Kljub temu, da je njuna definicija malo daljša in zglada zapleteno, Musek razlaga, da je v resnici zelo smiselna in jasna. Pravi da avtorja opozarjata na motivacijski vidik vrednot in menita, da so vrednote kot posebna vrsta ciljev povezani z različnimi interesi, dalje pa z različnimi motivacijskimi področji.

Tudi Tušak in Tušak (2001) sta navedla, da so vrednote neke generalno trajne kategorije z motivacijsko vrednostjo. Na eni strani delujejo kot kriteriji, ki omogočajo ocenjevanje in presojanje, po drugi strani pa nas usmerjajo in privlačijo. S psihološkega vidika ugotavljata, da so vrednote sestavni del človekovega nadjaza (superega) in na ta način pomembno vplivajo na posameznikovo vedenje. Doživljamo jih z občutkom odgovornosti in dolžnosti in imajo tako za nas osebni pomen.

Opozoriti pa je potrebno tudi to, da vrednote ne zamenjamo in mešamo s pojmi, kot so norme, stališča, interesi ali prepričanja. Slednje so bolj ozke, bolj specifične kategorije, ki so vezane na bolj specifične objekte, pojave in situacije. V športu pogosto govorimo o športnikovem sistemu prepričanj in vrednot. Sestavljajo ga vse tiste vrednote, ki določenemu športniku pomenijo tisto najvažnejše, najbolj zaželeno in tisto, v kar je pripravljen intenzivno vlagati svoje napore in trud (Tušak in Tušak, 2001).

V literaturi zasledimo zelo različne definicije, ki razlagajo pojem vrednote. Vendarle pa vse definicije kljub na videz različni opredelitvi posredno ali neposredno navajajo, da vrednote usmerjajo naše vedenje in da na njihovi podlagi oblikujemo prednosti tako za objekte kot za različna obnašanja (Tušak, Černohorski in Bednarik, 2002).

1.3 Klasifikacija vrednot

Pri razvrstitvi (klasifikaciji) vrednot je podoben problem, kot pri definiranju, saj zasledimo mnogo le-teh. Kako so vrednote urejene in katere so glavne zvrsti vrednot, je glavno vprašanje, ki se nam postavlja ob njihovem raziskovanju.

Čeprav so vrednote pomembno področje našega duhovnega sveta in so se v preteklosti z njimi ukvarjali pomembni misleci, so postale predmet empiričnega merjenja šele v 20. stoletju. Ob raziskovanju vrednot se je pojavilo več pomembnih vprašanj, med osnovnimi pa je vsekakor vprašanje, katere so glavne kategorije vrednot. Kategorije vrednot lahko razumemo kot vrednostne kategorije religioznih in kulturnih izročil (na primer krščanske vrednote: vera, upanje, ljubezen), po drugi strani pa kot »filozofske« kategorije vrednot, ki izhajajo iz etičnih in drugih teoretičnih predpostavk. V antičnem času je Aristotel izdelal zelo natančno analizo vrlin. Razdelil jih je na umske (dianoetične) in značajske (etične) vrline (Musek, 2000).

V novejšem času najdemo klasifikacije vrednot pri številnih avtorjih filozofih, kot so Veber (1924, v Musek, 2000), Spranger (1930, v Musek, 2000), Ingarden (1975, v Musek, 2000), Hellerjeva (1981, v Musek, 2000), pa tudi pri psihologih kot so Kluckhohn (1951, v Musek, 2000), Morris (1956, v Musek, 2000), Rokeach (1973, v Musek, 2000), Petrovič (1973, v Musek, 2000), in Musek (1991, v Musek, 2000). Njihove klasifikacije in kategorizacije vrednot so prikazane na Tabeli 1.

Tabela 1: Klasifikacije vrednot od antičnih časov do danes (Musek, 2000).

AVTOR, IZVOR	GLAVNE KATEGORIJE	PODKATEGORIJE, OPISI, PRIMERI	
Platon, tradicionalne antične vrednote	“pulchrum” (lepota), “verum” (resnica), “bonum”(dobrota plemenitost)		
Aristotel	dianoetične (razumske) vrline	um, veda, modrost, umetnost, praktična pamet	
	etične (nравstvene) vrline	pogum, umerjenost, obvladnost, radodarnost, samospoštovanje, blagost, dostojnost, prijateljstvo, pravičnost	
Krščanske vrednote	vera, upanje, ljubezen		
Spranger	teoretske vrednote	resnica	
	estetske vrednote	lepota, harmonija	
	ekonomske vrednote	korist	
	socialne vrednote	ljubezen do bližnjega, altruizem	
	politične vrednote	oblast	
	religiozne vrednote	sveto, božansko	
Veber	hedonske vrednote	prijetnost – neprijetnost	
	estetske vrednote	lepota – grdota	
	logične vrednote	resnica – neresnica	
	aksiološke vrednote	vrednost – nevrednost	
	elevterične vrednote	prostost – neprostost	
	hagiološke vrednote	svetost - ničevost	
Ingarden	življenjske vrednote	uživanje, koristnost	
	kulturne vrednote	spoznavne estetske moralne etične	resnica lepota moralna načela, značajske vrednote etični principi in ideali
Heller	primarne	dobro - slabo	
	sekundarne	hedonske utilitarne vrednote uspeha vrednote ustreznosti spoznavne estetske moralne religiozne	prijetno – neprijetno koristno – nekoristno uspešno – neuspešno ustrezno – neustrezno resnično - neresnično lepo – nelepo moralno ustrezno – moralno neustrezno sveto - ničevo

	terciarne	npr. glasbene – tonska harmoničnost, melodioznost...	
Kluckhohn	modalnost: pozitivne, negativne		
	vsebina: estetske, moralne, spoznavne...		
	intencionalnost: instrumentalne, terminalne		
	splošnost: generalne, specifične		
	intenziteta: centralne, periferne		
	eksplicitnost: implicitne, eksplicitne		
	obseg: individualne, skupinske, kulturne		
	organiziranost: izolirane, integrirane, hierarhizirane		
Morris	dionizične vrednote	čutno uživanje	
	prometejske vrednote	vrednote akcije in napredka	
	budistične vrednote	vrednote samokontrole in izpolnitve	
Rokeach	terminalne vrednote	osebne	npr. modrost
		societalne	npr. mir v svetu
	instrumentalne vrednote	moralne	npr. poštenost
		kompetenčne	npr. sposobnost
Petrovič	utilitarne vrednote	korist	
	hedonistične vrednote	uživanje	
	sentimentalne vrednote	čustvene vrednote	
	vrednote znanja in dela	delavnost, znanje	
	moralno-altruistične vrednote	poštenje, dobrot	
Musek	dionizične vrednote	hedonske	senzualni hedonizem (čutno uživanje, ugodje), družbeni hedonizem (zabava), materialno blagostanje, telesno blagostanje, zdravje
		potenčne	statusne vrednote, uspešnost in dosežki; patriotske vrednote
		apolonske vrednote	moralne
		izpolnitvene	spoznavne vrednote, kulturne (duhovne) vrednote, samoaktualizacijske vrednote, religiozne vrednote, estetske vrednote

Kot lahko razberemo iz Tabele 1, po Musku (1993, 2000) na najvišjem nivoju vrednote klasificiramo v samo dve veliki skupini. Eno skupino tvorijo apolonske vrednote, kjer se združujejo moralne vrednote (poštenost, tradicija, solidarnost, družinske vrednote, socialne in demokratične vrednote) in humanistične ali izpolnitvene vrednote (resnica, lepota, osebna rast, smisel življenja). Drugo skupino tvorijo dionizične vrednote, kamor sodijo hedonske vrednote (čutni užitki, zabava, luksuz, zdravje, varnost) in potenčne vrednote (dosežki, uspešnost, storilnost, ugled, družbena moč).

1.4 Razvoj vrednot

Z vrednotami se človek ne rodi. Izvor, nastanek in oblikovanje vrednot lahko umestimo v obdobje osnovnega razvoja osebnosti, torej v dobo od zgodnjega otroštva do adolescence. Videti pa je, da se vrednote spreminjajo tudi kasneje. Tako lahko upravičeno govorimo o razvoju vrednot skozi celotno življenje (Musek, 1993).

Brez dvoma imajo že predšolski otroci izoblikovane kategorije pojavov, dogajanj in objektov, ki jih klasificirajo kot prijetne in neprijetne, »lepe« in »grde«, »dobre« in »slabe«. Vrednostni sistem se nedvoumno oblikuje že zelo zgodaj. Zelo verjetno je torej, da obstajajo osnovne implicitne vrednostne kategorije že v tem obdobju. Pozneje v adolescenci pa se repertoar implicitnih vrednostnih shem in kategorij razširi (Musek, 2000).

Za oblikovanje vrednot in vrednostnega sistema športnika je potrebna določena zrelost, določena stopnja abstrakcije in generalizacije v mišljenju. Vrednote ne morejo nastajati, preden je otrok sposoben razumevati neke splošne pojme. Sposoben mora biti ločevati svojo sodbo od sodbe svojih staršev, postati mora v tem pogledu avtonomen, hkrati pa mora svoje egocentrične relacije spremeniti v bolj socialne. Na ta način težko govorimo o pojavu vrednot pred desetim letom. Ko pa se vrednote v motivaciji in vrednostnem sistemu športnika enkrat pojavijo, imajo velik in pomemben vpliv v celotni njegovi karieri. Se pa vrednostni sistem vrhunškega športnika v njegovi karieri spreminja. V začetku so njegovi cilji in vrednote močno pod vplivom vrednot njegovih staršev, trenerja, kasneje, z vstopom v obdobje adolescence, postanejo pomembne nekatere vrednote mladostnikov, ob doseganju vrhunskih rezultatov in ob prvih večjih materialnih nagradah pa se vrednostni sistem običajno ponovno spremeni (Tušak in Tušak, 2000).

Proces socializacije zagotovo vpliva na to, kako in katere vrednote pridobi posameznik. Pri tem procesu so zelo pomembne lastne, individualne izkušnje posameznika. V vsaki kulturi deluje nek vrednostni sistem, ki se preko mehanizmov socialnega učenja in s posredovanjem socialnih dejavnikov prenaša na posameznika. V procesu socialnega učenja pridobimo veliko informacij o splošno veljavnih vrednotah kulture, v kateri živimo. Ta vrednotna merila začnemo že zgodaj sprejemati tudi sami, jih osvojimo ali ponotranjimo. Zelo pomemben pa je še nek drug dejavnik. Tista področja in dejavnosti, v katera vlagamo veliko duševne in osebne energije, avtomatično pridobivajo na vrednosti. Zato nezavedno dvigujemo ceno vsemu tistemu, s čimer se ukvarjamo in za kar se zanimamo. Po vsej verjetnosti vplivajo tovrstne izkušnje na izoblikovanje vrednotnih prioritet in hierarhij pri posamezniku. Ravno to

je lahko eden izmed pomembnih razlogov, zakaj najdemo bistvene razlike v vrednotnih hierarhijah med ljudmi različnih zanimanj in poklicev (Musek, 2000).

Same vsebine vrednot, etike in morale se seveda v veliki meri učimo od pomembnih oseb v našem življenju, v prvi vrsti od staršev in tudi od vzgojiteljev, učiteljev, vrstnikov, prijateljev, medijev in drugih virov, ki vplivajo na naša pojmovanja in prepričanja. V našem življenju pa ni pomembno le to, da spoznamo vrednote, ampak predvsem to, da se naučimo ravnati, delovati v skladu z vrednotami. To ni vedno enostavno, saj vemo, da številni faktorji povzročajo neujemanje med vrednotami in obnašanjem. Dobra vrednotna vzgoja, kjer so na prvem mestu dobri zgledi, nam omogoči, da oblikujemo trdno odločenost, da bomo ravnali v sozvočju z vrednotami, to pa je pogoj za resnično moralno in etično obnašanje.

1.5 Cilji in hipoteze

Namen diplomskega dela je analiziranje razlik v ocenjevanju vrednot med smučarskimi skakalci. Na podlagi obravnavanega problema, so cilji diplomskega dela naslednji:

1. Ugotoviti lestvico vrednot smučarskih skakalcev.
2. Ugotoviti, ali obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na starost.
3. Ugotoviti, ali obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na vzhodno, zahodno in osrednjo regijo.

Na podlagi zastavljenih ciljev smo zastavili naslednje hipoteze:

H1: Smučarskim skakalcem so pomembnejše notranje osebne vrednote (dionizični tip hedonskih in apolonski tip izpolnitvenih vrednot), kot zunanje socialne in materialne vrednote (dionizični tip potenčnih vrednot).

H2: Struktura vrednot smučarskih skakalcev se s starostjo spreminja oziroma obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot.

H3: Glede na regijo (vzhodna, zahodna in osrednja) s katere prihajajo smučarski skakalci, obstajajo pomembne razlike v oceni pomembnosti vrednot.

2 METODE DELA

2.1 Preizkušanci

V raziskavo je bilo vključenih 134 slovenskih smučarskih skakalcev in skakalk različnih starostnih kategorij, v razponu od 11 do 31 let. Vzorec je sestavljal 116 predstavnikov moškega spola in 18 predstavnic ženskega spola. Vsi preizkušanci so bili aktivni športniki, ki so bili redno vključeni v tekmovalni in trenažni proces.

2.2 Pripomočki

Kot pripomoček pri zbiranju podatkov smo uporabili anketni vprašalnik, ki je vseboval 68 vrednotnih trditev. Njihovo pomembnost so anketiranci ocenjevali na lestvici od 1 do 5. Ocena 1 je pomenila najnižjo oziroma nepomembno vrednost, ocena 5 pa najvišjo oziroma najpomembnejšo vrednost.

2.3 Postopek

Za zbiranje podatkov smo uporabili metodo anketiranja. Večino anket smo razdelili smučarjem skakalcem med testiranjem na Fakulteti za šport, ki je potekalo 14. 11. 2014 in 15. 11. 2014. Ostale ankete smo razdelili 3. 3. 2015, ko je potekalo člansko državno prvenstvo v Kranju, nekaj anket pa smo razdelili skakalcem osebno med neaktivnostjo. Pridobljene podatke smo nato obdelali s statističnim programom SPSS in s pomočjo programa Excel.

3 REZULTATI IN RAZPRAVA

Na podlagi ciljev, ki smo si jih zastavili v diplomskem delu in glede na anketiranje, ki smo ga izvedli pri 134 smučarskih skakalcih, smo dobili rezultate, ki jih predstavimo v nadaljevanju diplomskega dela.

3.1 Spol anketirancev

Skupno je v raziskavi sodelovalo 134 anketirancev. Od tega je bilo 116 (86,6%) moških in 18 (13,4%) žensk (Tabela 2).

Tabela 2: Spol anketirancev.

	Frekvenca	Odstotek	Kumulativni odstotek
Moški	116	86,6	86,6
Ženske	18	13,4	100,0
Skupaj	134	100,0	

3.2 Starost anketirancev

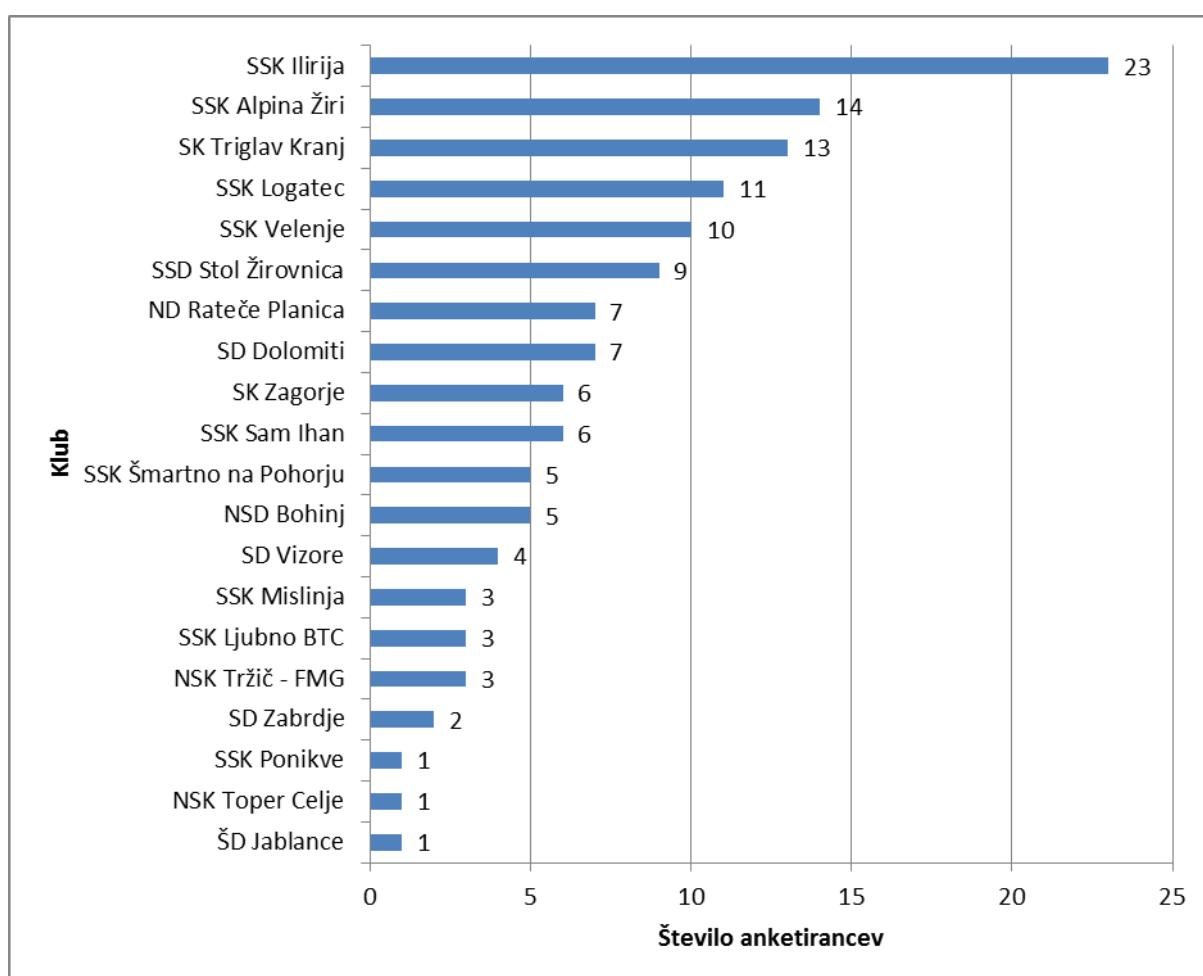
Za potrebe obdelave podatkov, smo anketirance razvrstili v 3 starostne skupine. V najmlajšo starostno skupino (od 11 do 14 let) smo uvrstili otroke, v vmesno (od 15 do 17 let) mladince in v najstarejšo (18 in več let) člane. Iz Tabele 3 je razvidno, da je bilo 61 (45,5 %) anketirancev otrok, mladincev je bilo 31 (23,1 %), najstarejšo starostno skupino članov pa je sestavljalo 42 merjencev oziroma 31,3 %.

Tabela 3: Starost anketirancev.

	Frekvenca	Odstotek	Kumulativni odstotek
Otroci (od 11 do 14 let)	61	45,5	45,5
Mladinci (od 15 do 17 let)	31	23,1	68,7
Člani (18 in več let)	42	31,3	100,0
Skupaj	134	100,0	

3.3 Razvrstitev anketirancev po številu, glede na klub

Slika 3 nam prikazuje število tekmovalcev, razvrščenih glede na to, iz katerega smučarsko skakalnega kluba prihajajo. Iz grafa je razvidno, da so med anketiranci prevladovali člani SSK Ilirije (23), sledijo člani kluba SSK Alpine Žiri (14) in SK Triglav Kranja (13). Po le enega predstavnika so imeli klubi ŠD Jablance, SSK Ponikve in NSK Toper Celje, kar pa ni nič nenavadnega, saj gre za bistveno manjše klube od prej omenjenih, ki se ponašajo z veliko večjo maso tekmovalcev.

Slika 3. Razvrstitev anketirancev po številu, glede na klub.

3.4 Lestvica vrednot smučarskih skakalcev

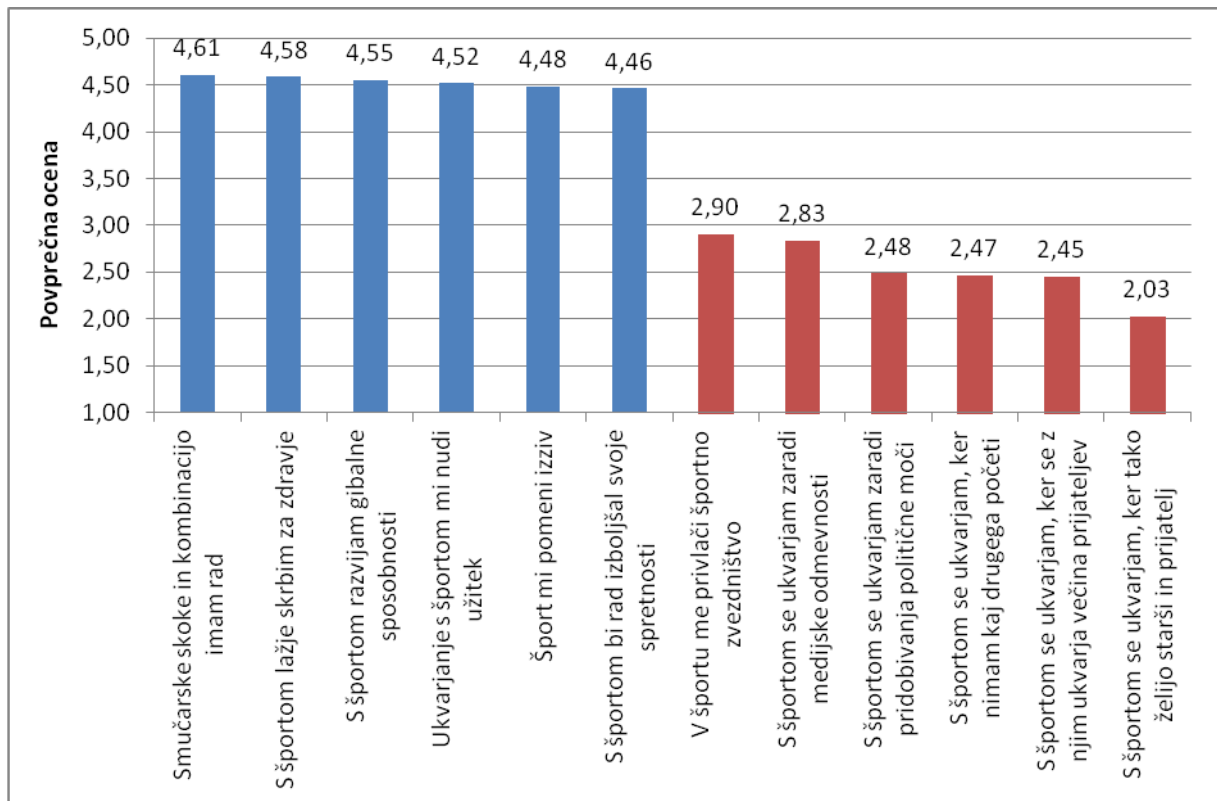
Lestvica vrednotnih trditev je prikazana v Tabeli 4.

Tabela 4: Lestvica vrednot glede na povprečno oceno.

VREDNOTE	Rang	Aritmetična sredina
Smučarske skoke in kombinacijo imam rad	1	4,61
S športom lažje skrbim za zdravje	2	4,58
S športom razvijam gibalne sposobnosti	3	4,55
Ukvarjanje s športom mi nudi užitek	4	4,52
Šport mi pomeni izziv	5	4,48
S športom bi rad izboljšal svoje spretnosti	6	4,46
Rad delam tisto, v čemer sem dober	7	4,46
Šport mi pomeni večjo kvaliteto življenja	8	4,44
S športom bi rad dosegel športne uspehe	9	4,39
V športu mi je všeč, da na koristen način preživljam prosti čas	10	4,38
V športu so mi všeč treningi	11	4,36
V športu me privlači občutek, da utrjujem svojo samozavest	12	4,36
Šport mi omogoča, da se sprostim	13	4,35
Ukvarjanje s športom mi nudi mir	14	4,33
Rad zmagujem	15	4,28
S športom bi rad napredoval na višjo raven uspešnosti	16	4,28
V športu bi se rad naučil novih stvari	17	4,25
Šport mi nudi notranje zadovoljstvo, pomiritev	18	4,24
V športu me privlači fair play	19	4,23
Rad imam potovanja na treninge in tekmovanja	20	4,21
Šport me privlači zaradi lastnega aktivnega sodelovanja	21	4,21
S športom razvijam osebnost	22	4,21
V športu me privlači njegova atraktivnost	23	4,19
Šport mi nudi zabavo	24	4,17
S športom si razvijam delovne sposobnosti	25	4,16
Všeč mi je, če se znebim odvečne energije	26	4,15
Šport me privlači zaradi dinamičnosti	27	4,12
Šport mi pomaga razvijati delovne navade	28	4,12
Šport mi omogoča spoznavanje novih prijateljev	29	4,12
Za razvoj športa je pomembno širjenje olimpijske ideje in olimpijskega gibanja	30	4,09
V športu mi je všeč, da uporabljam športno opremo	31	4,08
V športu mi je všeč moštveni duh	32	4,06
V športu mi je všeč njegova nepredvidljivost	33	4,02
V športu me privlačijo razburljivi dogodki	34	4,00
Moji uspehi v športu mi pomagajo premagovati težave vsakdanjika	35	3,97
S športom se ukvarjam zato, ker bi rad razvil telo	36	3,95

V športu imam rad trenerje	37	3,93
Rad imam skupinsko delo	38	3,81
Šport me privlači zaradi novosti	39	3,81
V športu me privlači pripadnost športnemu kolektivu	40	3,76
S pomočjo športa bi rad postal fit	41	3,73
V športu me privlači poznavanje življenja drugih športnikov	42	3,71
S športom se ukvarjam zaradi ugodja	43	3,70
V športu me privlači sodobnost in kvaliteta športnih objektov in vadbenih površin	44	3,65
V športu me privlači lepota izražanja gibanja	45	3,64
Za razvoj športa je pomembna raven splošne kulture	46	3,63
Šport me privlači zaradi tekmovalnosti	47	3,62
S športom se ukvarjam zaradi znanja o športu	48	3,59
V športu me privlači negotovost športnega dosežka	49	3,57
S športom se uveljavim v družbi	50	3,52
S športom se ukvarjam zaradi igrivosti	51	3,50
Šport mi nudi varnost in ohranjanje obrambnih sposobnosti	52	3,49
V športu mi je všeč, da me ljudje opazijo	53	3,40
Za šport je pomembno etično in strokovno poročanje medijev	54	3,40
Šport mi omogoča, da se počutim pomembnega	55	3,39
V športu mi je všeč, če sem priljubljen	56	3,34
Šport me privlači zaradi estetskega videza	57	3,29
S športom se ukvarjam zaradi uspehov slovenskih športnikov	58	3,27
S športom se ukvarjam zaradi premoči nad tekmečem	59	3,14
S športom sem se začel ukvarjati zaradi privrženosti nekemu klubu oz. športniku	60	3,07
S športom se ukvarjam, ker sem rad z doma	61	3,05
V športu me privlači pridobivanje denarja, materialnih dobrin, nagrad	62	2,92
V športu me privlači športno zvezdnitvo	63	2,90
S športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti	64	2,83
S športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči	65	2,48
S športom se ukvarjam, ker nimam kaj drugega početi	66	2,47
S športom se ukvarjam, ker se z njim ukvarja večina prijateljev	67	2,45
S športom se ukvarjam, ker tako želijo starši in prijatelj	68	2,03

Znotraj vseh 68 trditev je moč ugotoviti znatne razlike v višini povprečnih ocen med sklopoma najvišjih in najnižjih šest ocenjenih trditev (Slika 4).

Slika 4. Primerjava med povprečnimi ocenami šestih najvišjih (modri stolpci) in šestih najnižjih ocen trditev (rdeči stolpci).

Rezultati raziskave so pokazali, da so smučarjem skakalcem bolj pomembne notranje osebne vrednote (smučarske skoke in kombinacijo imam rad, s športom lažje skrbim za zdravje, s športom razvijam gibalne sposobnosti, ukvarjanje s športom mi nudi užitek, šport mi pomeni izziv, s športom bi rad izboljšal svoje spretnosti, rad delam tisto, v čemer sem dober, šport mi pomeni večjo kvaliteto življenja, s športom bi rad dosegel športne uspehe, v športu mi je všeč, da na koristen čas preživljam prosti čas, v športu so mi všeč treningi itd.). V drugem sklopu na dnu ocenjevalne lestvice zasledimo bolj zunanje socialne in materialne vrednote (s športom se ukvarjam, ker tako želijo starši in prijatelji, s športom se ukvarjam, ker se z njim ukvarja večina prijateljev, s športom se ukvarjam, ker nimam kaj drugega početi, s športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči, s športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti, v športu me privlači športno zvezdnštvo, v športu me privlači pridobivanje denarja, materialnih dobrin, nagrad itd.).

Udeleženci v raziskavi so najvišje ovrednotili trditev »Smučarske skoke in kombinacijo imam rad«. Gre za vrednoto, ki kaže, da so skoki priljubljena športna zvrst v Sloveniji, kar so v raziskavi ugotovili že Jošt idr. (1998) in da anketiranci gojijo pozitiven odnos do te športne panoge. Pozitiven odnos omogoča zadostno mero notranje motivacije, ki je ključna pri posamezniku, da se ukvarja s športom, čeprav včasih treningi niso prijetni ali rezultati takšni, kot bi si jih tekmovalci želeli. Zelo zanimiva pa je tudi primerjava z raziskavo Umerjeve, Ulage in Jošta (2012) »Vrednote smučarjev skakalcev«. Tudi takrat je prvo mesto zasedla trditev

»Smučarske skoke in kombinacijo imam rad«, podobna pa je bila tudi povprečna ocena, ki je znašala 4,62, v naši raziskavi pa 4,61, kar kaže praktično na enako vrednost. S prvo rangirano trditvijo lahko naredimo povezavo z zadnjo »S športom se ukvarjam, ker tako želijo starši in prijatelji«, ki je glede na povprečno oceno ($M=2,03$) daleč na zadnjem mestu. Trditev nam namreč pove, da se smučarski skakalci ukvarjajo s skoki povsem na prostovoljni osnovi. V dejavnost jih nihče ne sili, saj jim zadostna mera notranje motivacije omogoča, da z veseljem počnejo, kar jih v življenju veseli.

Na drugem mestu je bila po povprečnih ocenah uvrščena trditev »S športom lažje skrbim za zdravje«. Šport in zdravje sta besedi, ki se pogosto srečujeta skupaj. Gibanje zagotovo sodi k zdravemu načinu življenja. Ali je temu tako tudi v vrhunskem športu? Visoka ocena je zagotovo presenečenje, saj so smučarski skoki včasih veljali za rizičen šport glede zdravja, predvsem zavoljo prenizke telesne teže in pa nezdravega načina hujšanja pri tekmovalcih. Zelo znan je npr. primer nemškega smučarskega skakalca Svena Hannawalda, peresno lahkega skakalca, ki je v letu 2002 zaradi bolezenskih težav moral končati kariero. Mednarodna smučarska zveza je ukrepala in pravila glede optimalne teže v letu 2004 spremenila.

Tretje mesto je zasedla trditev »S športom razvijam gibalne sposobnosti«. Razvijanje gibalnih sposobnosti je temeljna vrednota športa. Visoka ocena pomeni, da je smučarskim skakalcem to zelo pomembno, saj se zavedajo, da s treningi razvijajo gibalne sposobnosti in s tem napredujejo, to pa kaže na visoko stopnjo motivacije. Trditev se je v raziskavi Umerjeve idr. (2012) prav tako znašla na tretjem mestu s podobno povprečno oceno, kar kaže na to, da se pomembnost omenjene trditve v zadnjih desetih letih ni bistveno spremenila.

»Ukvarjanje s športom mi nudi užitek« je trditev, ki je zasedla četrto mesto. Vsak človek, ne samo športniki, počne stvari, ki ga veselijo in ki mu dajejo zadovoljstvo. To poudarja tudi Glasser (1994), ki s svojo kontrolno teorijo predpostavlja, da je poleg potrebe po preživetju posameznika in vrste, pri sodobnem človeku možno zaznati štiri temeljne potrebe. Med njimi je tudi potreba po zabavi. Nekoga npr. zanima glasba/petje, drugega računalništvo, tretjega pa kuhanje. Na videz zelo različnim področjem je skupno to, da vsaka oseba uživa v tem, kar dela. Zato pri športnikih ni nič drugače. Užitek, ki ga ponuja šport pri smučarskih skokih, naj bi bil pri športnikih vedno prisoten, saj to zagotovo vpliva na motivacijo in vztrajnost v športu.

Ugotovili smo že, da se večina smučarjev skakalcev ne ukvarja s športno panogo, ker tako želijo starši ali prijatelji. Kljub temu ne smemo povsem zanemariti vpliva, ki ga imajo starši in prijatelji, vendar pa z gotovostjo lahko trdimo, da nista bistvena elementa. S trditvijo »S športom se ukvarjam, ker nimam kaj drugega početi«, ki se je znašla pri dnu lestvice, lahko zgornje besede podkrepimo. Smučarski skoki so izrazito tekmovalna športna disciplina (Jošt in Pustovrh, 1995), zato rekreativnih skakalcev v Sloveniji skoraj ne poznamo. Specifičnost športne panoge zagotovo vpliva na osebnost skakalcev. Kdor pozna smučarske skakalce ve, da so zelo tekmovalno usmerjeni športniki, saj si vsak dan želijo izboljšati svoje tekmovalne sposobnosti. Za ceno dosežka se skakalci odrekajo mnogim stvarim. Vse to pa se povezuje s trditvijo »Šport mi pomeni izziv«, ki se je znašla na petem mestu. Izzivi zagotovo pomenijo športnikom vodila oziroma jim dajejo smernice za cilje, ki imajo lahko rezultatsko vrednost ali pa morda kar lastne meje, za katere pravimo, da so posamezniku lahko največji izziv. Če

športniki ne bi imeli ciljev ali pa jim športna panoga ne bi nudila izzivov, potem bi v življenju zagotovo počeli druge stvari, v športu pa ne bi vztrajali dolgo časa, zato je nizka ocena interpretirane trditve v tem odstavku povsem na mestu.

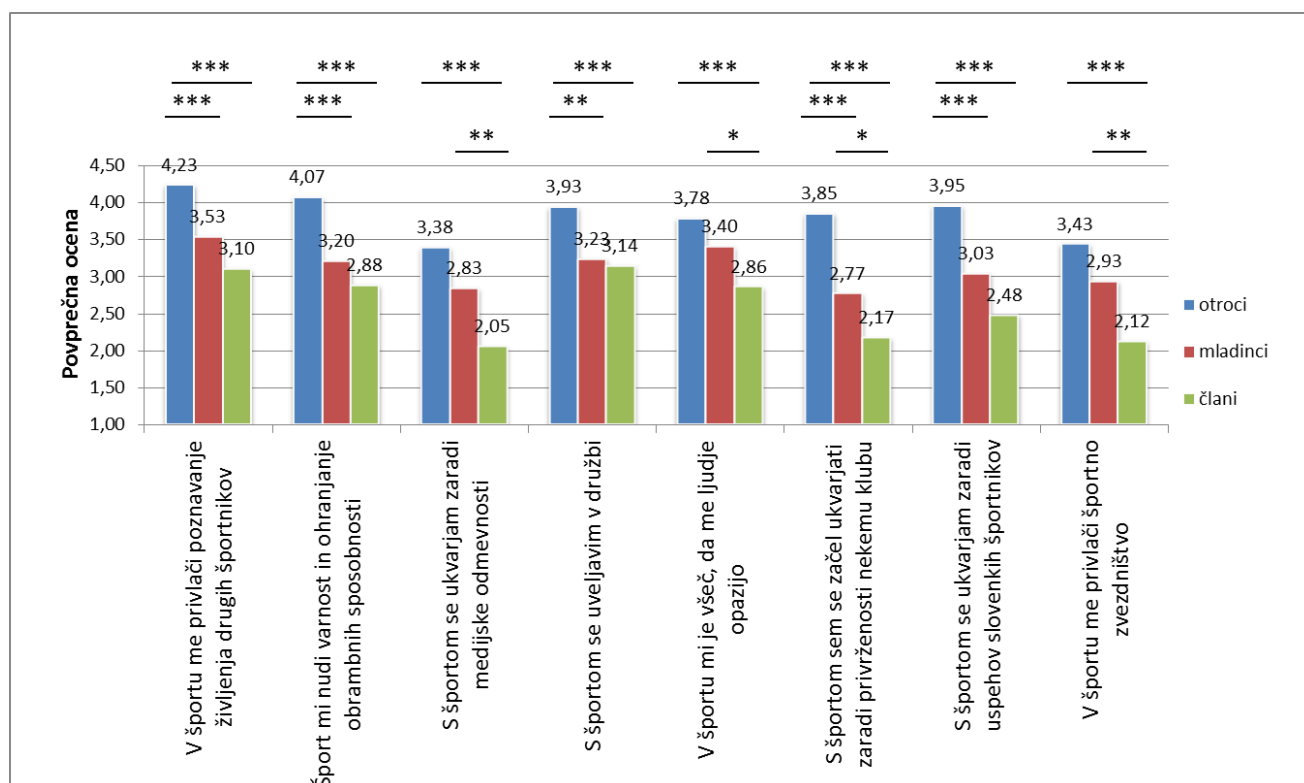
Pri dnu lestvice po Musku (1993) zasledimo tudi štiri vrednote dionizičnega tipa, ki so imele na vzorcu slovenskih smučarjev skakalcev na splošno nižjo pomembnost. Vrednote kot so »V športu me privlači pridobivanje denarja, materialnih dobrin, nagrad«, »V športu me privlači športno zvezdnštvo«, »S športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti«, »S športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči«, so vrednote, brez katerih v sodobnem športu enostavno ne gre, saj se omenjene vrednote lahko pokažejo kot pomemben osebni motiv za tekmovalno dejavnost in vztrajanje v športu. Čeprav so se vrednote znašle na dnu lestvice, igrajo te vrednote pomembno vlogo še zlasti pri starejših smučarjih skakalcih. Ti so praviloma že napol profesionalni športniki, ki tekmujejo tudi za zaslužek. Najboljši skakalci lahko zaslužijo kar velik finančni znesek, ki jim kasneje omogoča normalno življenje tudi po končani karieri. Sicer pa smučarski skoki ne sodijo med športne panoge, pri katerih gre za visoke zasluške športnikov.

Lestvica vrednotnih trditev nam je pokazala, da so smučarskim skakalcem pomembnejše notranje osebne vrednote, saj so se na lestvici znašle višje od zunanjih socialnih in materialnih vrednot, kamor uvrščamo vrednote, ki vključujejo dosežke, uspešnost, storilnost, ugled, družbeno moč itd., zato H1 sprejmemo.

3.5 Razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na starost

Z analizo variance je bilo glede na starostne skupine skakalcev moč ugotoviti statistično pomembne razlike ($p < 0,5$) pri triindvajsetih trditvah, kar predstavlja kar tretjino (33,8 %) trditev celotnega vprašalnika. Do pomembnih in značilnih razlik je prišlo med najmlajšimi skakalci (otroci) in člani. Pri osmih trditvah, ki predstavljajo 11,8 % trditev, pa je bilo moč ugotoviti najbolj značilne razlike ($p < 0,001$). Te trditve so naslednje (Slika 5):

- V športu me privlači poznavanje življenja drugih športnikov;
- Šport mi nudi varnost in ohranjanje obrambnih sposobnosti;
- S športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti;
- S športom se uveljavim v družbi;
- V športu mi je všeč, da me ljudje opazijo;
- S športom sem se začel ukvarjati zaradi privrženosti nekemu klubu oz. športniku;
- S športom se ukvarjam zaradi uspehov slovenskih športnikov;
- V športu me privlači športno zvezdníštvo.

Slika 5. Primerjava povprečnih vrednosti ocen za posamezno trditve po starostnih kategorijah (prikazane so samo trditve, kjer so bile ugotovljene statistično najbolj značilne razlike). Zvezdice označujejo statistično značilne razlike (* $p = 0,05$; ** $p = 0,01$; *** $p = 0,001$).

»S športom sem se začel ukvarjati zaradi privrženosti nekemu klubu« je trditev, pri kateri je prišlo do največje razlike v oceni pomembnosti med otroci in člani. Najmlajši so podali najvišjo povprečno oceno ($M=3,85$), medtem ko so mladinci ($M=2,77$) in člani ($M=2,17$) trditev ocenili z nižjimi povprečnimi ocenami. Zanimivo je, da je ravno pri tej trditvi prišlo do največjih razlik. Marsikdo bi se začudil nad nizko oceno članov, a zagotovo obstajajo razlogi, zakaj je temu tako. O privrženosti nekemu klubu pogosteje govorimo pri ekipnih športih, kjer je za doseganje športnih uspehov pomembna socialna integracija med igralci, trenerjem in nenazadnje tudi upravo kluba. V naši raziskavi so najmlajši tekmovalci šteli 11 let. Ti tekmovalci trenirajo skoke le nekaj let. Treningi pri tej starosti navadno ne zajemajo individualnega pristopa, ampak vadba poteka skupinsko s ciljem za celostni razvoj posameznika. Gre torej za zabavo, užitek, druženje s prijatelji, spoznavanje športne panoge in ne toliko za rezultat. Zato otroci tudi še ne čutijo toliko psihičnega pritiska na tekmah. V klubu, ki jim je omogočil, da znajo skočiti na skakalnici, so le nekaj let. Ko pripovedujejo v šoli, koliko imajo rekord, se otroci zelo radi pohvalijo znancem ali sošolcem. Ravno zaradi tega menimo, da je visoka ocena razumljiva, saj jim je v klubu lepo, se zabavajo in so na nek način klubu zelo privrženi. Pri članih je drugače. Zagotovo ne bi pričakovali takšne razlike. Skoki so lep, atraktiven, za nekatere nevaren šport, zato privrženost nekemu klubu ni glavni razlog, da se nekdo začne ukvarjati s smučarskimi skoki. A ko pogledamo anketirance vidimo, da je veliko takšnih, ki so v karieri že zamenjali klub, npr. zaradi nezadovoljstva s pogoji dela, trenerjem, logističnih zadev itd. Vzrok pa je lahko tudi daljša rezultatska kriza, zato se tekmovalec odloči za spremembo. Ko tekmovalec enkrat preide v člansko konkurenco, se začne zavedati, da je rezultat pomemben, saj brez njega težko vztrajaš v pretežno tekmovalnem športu. Člani se zavedajo, da morajo sami veliko postoriti zase, se odreči mnogim stvarem, če želijo iztržiti dober rezultat. Če pridejo do spoznanja, da po začrtanem delu v klubu ne bo rezultata, se odločijo za menjavo kluba in s tem spremembo v trenažnem procesu. In tukaj je lahko vzrok za nizko oceno trditve, saj se s skoki ne začneš ukvarjati zaradi privrženosti nekemu klubu, ampak privrženost lahko zgradiš skozi leta treniranja, tekmovanji in zadovoljstvom nad vsem, če je tekmovalec uspešen, ker gre vendarle za individualni, izrazito tekmovalno usmerjen šport.

Trditev »V športu me privlači športno zvezdnštvo« so najmlajši ocenili kot pomembnejšo ($M=3,43$) v primerjavi z mladinci ($M=2,92$) in člani ($M=2,12$). Povsem logično je, da ima vsak otrok vzornika, ki je ponavadi uspešen športnik, zato tudi sami vidijo zvezdnštvo kot nekaj dobrega. Z razvojem športnik ugotovi, da je lahko zvezdnštvo tudi slabo. Ob uspehih je vse lepo in prav, a ko se pojavi rezultatska kriza, športna zvezda hitro ugasne. To lahko povzroči športniku tudi pravo osebno razočaranje. Dokaj podobni rezultati so se pojavili pri trditvi »S športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti«. Če pogledamo ocene: otroci ($M=3,38$), mladinci ($M=2,83$), člani ($M=2,05$), vidimo, da je temu res tako, gre pa za podobno trditev iste kategorije, kot zgoraj interpretirane. Tudi pri tej trditvi mlajši medijsko prepoznavnost športnika vidijo kot nekaj dobrega, ne opazijo pa slabih strani prepoznavnosti v medijih. Z leti športnik dozori, razmišljanje postane drugačno, športno zvezdnštvo in medijsko prepoznavnost dojemajo drugače, so previdnejši, zato tudi precej nižja ocena pri članih.

Do pomembnih razlik je prišlo tudi pri trditvi »V športu me privlači poznavanje življenja drugih športnikov«. Ne samo v športu, na splošno se v življenju mladi učijo od starejših. Pri športu je zgodba enaka, zato višja ocena ($M=4,23$), ki so jo podali najmlajši anketiranci, ni presenetljiva glede na oceno mladincev ($M=3,53$) in članov ($M=3,10$). Vsi mladi športniki, ki

tekmujejo v športu, radi opazujejo in posnemajo starejše tekmovalce. Ponavadi imajo najmlajši kakšnega idola, ki je v svoji karieri že dosegel kakšen dober uspeh. Pri najmlajših je to še toliko bolj izraženo, saj hočejo posnemati svojega vzornika. To se opazi tudi pri tem, da imajo otroci velikokrat željo imeti enak ali podoben kos opreme, kot npr. neka »športna zvezda«. Starejši kot postane športnik, manj ga zanimajo drugi tekmovalci. Skoki so individualen šport, zato starejših skakalcev verjetno ne zanima, kaj počnejo drugi športniki v življenju. Za uspeh pri smučarskih skokih je pomembno predvsem poznavanje lastnega telesa, sem pa poleg telesne priprave in izpopolnjevanje tehnike skoka sodi tudi psihična priprava posameznika. To je lahko eden izmed razlogov, zakaj so mlajši anketiranci podali višjo oceno pri tej trditvi.

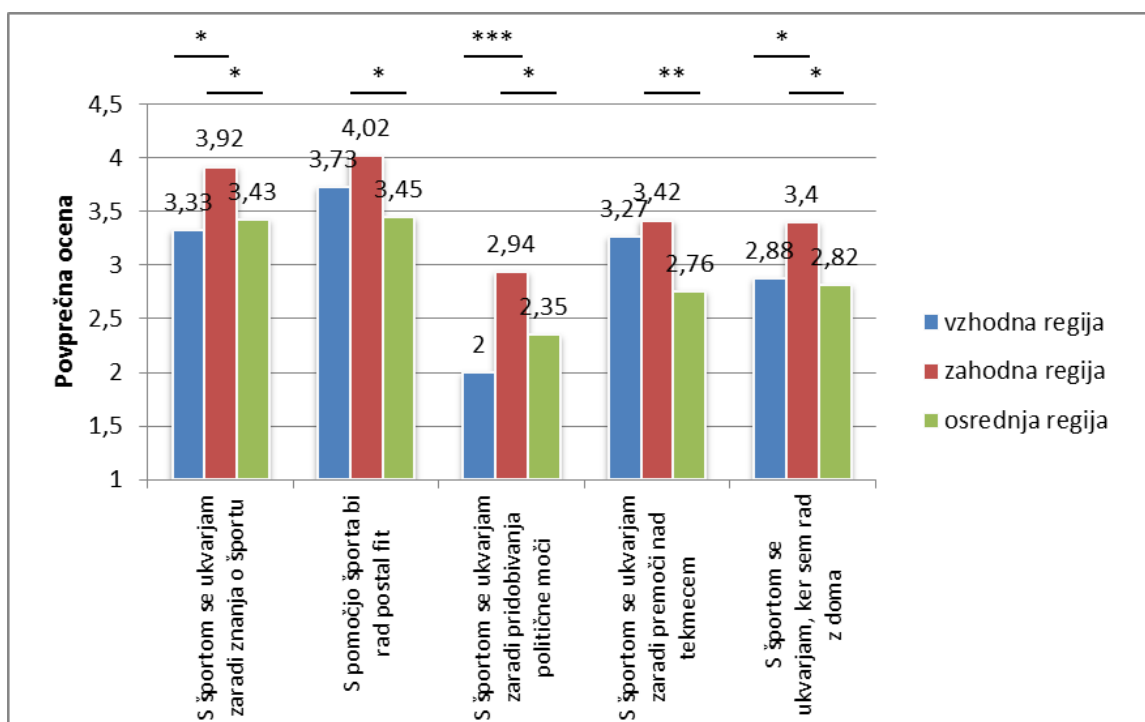
Ukvarjanje s športom prinaša tako pozitivne kot negativne učinke. Med pozitivne zagotovo lahko štejemo osebni razvoj, predvsem pri otrocih in mladostnikih, saj skozi šport izgradijo zaupanje v svoje fizične in psihične spretnosti. Raziskava Tušaka in Bednarika (2003, v Kobal, 2006) kaže, da so športniki in športnice v individualnih športnih panogah dominantnejši, sebičnejši, vztrajnejši ter samozavestnejši od športnikov v ekipnih športih, saj se lahko zanašajo le nase. Vse zgoraj povedano je iztočnica za interpretacijo trditve »Šport mi nudi varnost in ohranjanje obrambnih sposobnosti«. Najmlajši so podali najvišjo oceno ($M=4,07$), kar je precej več od ocene mladincev ($M=3,20$) in ocene članov ($M=2,88$). Višja ocena otrok ni presenetljiva. Enake ugotovitve lahko opazimo pri trditvi »S športom se uveljavim v družbi«, na kar kaže podobno razmerje ocen; otroci ($M=3,93$), mladinci ($M=3,23$), člani ($M=3,14$). Otroci si ustvarjajo idilično podobo, da se bodo s pomočjo športa lažje uveljavili v družbi. Seveda se v otroštvu to lažje dosega kot v zreli starosti. Morda zgolj peščica najbolj uspešnih smučarjev skakalcev lahko pridobi določene družbene privilegije. Nekateri skakalci pa po končani karieri lahko celo ugotovijo, da so pustili za seboj kar nekaj izgubljenih let, ki bi jih sicer lahko precej bolje izkoristili v kakšni drugi dejavnosti. Nižje ocene mladincev in članov ne pomenijo, da imajo nizko samopodobo, ampak je njihovo razmišljanje in dožemanje življenja drugačno od otrok, zato prihaja do razlik v ocenjevanju trditve.

Ugotovili smo, da so se med otroci in člani pojavile največje razlike v oceni pomembnosti vrednot, kar potrjujejo statistično pomembne razlike. To nam pove, da se struktura vrednot s starostjo zagotovo spreminja, zato lahko sprejmemo H_2 .

3.6 Razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na regijo

Z analizo variance je bilo glede na regije moč ugotoviti statistično pomembne razlike ($p < 0,5$) pri petih trditvah, kar predstavlja 8,82 % trditev celotnega vprašalnika. Do pomembnih in značilnih razlik je prišlo med zahodno in osrednjo, ter med zahodno in vzhodno regijo. Te trditve so naslednje (Slika 6):

- S športom se ukvarjam zaradi znanja o športu;
- S pomočjo športa bi rad postal fit;
- S športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči;
- S športom se ukvarjam zaradi premoči nad tekmečem;
- S športom se ukvarjam, ker sem rad z doma.

Slika 6. Primerjava povprečnih vrednosti ocen za posamezno trditev po regijah (prikazane so samo trditve, ki so statistično značilne). Zvezdice označujejo statistično značilne razlike (* $p=0,05$; ** $p=0,01$; *** $p=0,001$).

Pri trditvi »S športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči« je prišlo do največje razlike v oceni pomembnosti med regijami. Anketiranci iz zahodne regije so podali najvišjo povprečno oceno ($M=2,94$), medtem ko so anketiranci iz vzhodne regije podali najmanjšo povprečno oceno ($M=2,00$). Tekmovalci iz osrednje regije so se znašli na sredini s povprečno oceno $M=2,35$. Kot kažejo rezultati, lahko sklepamo, da je v Sloveniji politična moč pomembnejša na zahodnem oziroma osrednjem delu Slovenije. Politična moč ima vedno povezavo z gospodarstvom, le-to pa je na vzhodu Slovenije manj razvito. Vse to ima vpliv na razmišljanje ljudi, tudi športnikov, zato je lahko to eden izmed razlogov v razliki podanih ocen

anketirancev med regijami. Športniki iz osrednje in zahodne regije imajo zato višje mnenje o politični moči, saj se verjetno zavedajo boljših priložnosti, ki bi jih čakale ob športnih dosežkih. Sicer pa nizka povprečna ocena kaže na to, da se športniki v prvi vrsti s športom ne ukvarjajo zaradi pridobivanja politične moči, na kar kažejo rezultati v tabeli 3.

Čeprav je Slovenija majhna država, lahko opazimo minimalne razlike v standardu življenja med regijami, kjer ima zopet vpliv gospodarstvo in politika. Velik vpliv na ukvarjanje s športom otrok imajo seveda starši, tako s finančnega, kot tudi podpornega vidika. Višja povprečna ocena tekmovalcev, ki prihajajo iz zahodne regije pri trditvi »S športom se ukvarjam, ker sem rad z doma« te razloge podkrepi. Verjetno tekmovalcem, ki prihajajo iz zahodne regije, potovanja in stroški, ki jih prinaša šport ne predstavlja takšnih ovir, kot tekmovalcem iz drugih regij, zato je višja ocena logična.

Zanimiva je primerjava ocen pri trditvi »S športom se ukvarjam zaradi premoči nad tekmečem«. Anketiranci osrednje regije so podali najnižjo oceno ($M=2,76$) in je glede na zahodno ($M=3,42$) regijo statistično značilno nižja. Morda je razumevanje teh rezultatov odvisno od širših socialnih in kulturnih okoliščin, ki delujejo v posameznih regijah. Tukaj gre predvsem za urejenost, velikost, pogoje dela v klubih itd. Iz slike 3 vidimo, da je bilo največ anketirancev iz ljubljanskega kluba SSK Ilirija, ki deluje v osrednji regiji. V Sloveniji je veliko majhnih smučarko skakalnih klubov, ki imajo slabše pogoje dela in manj finančnih sredstev od večjih, zato imajo navadno tekmovalci (predvsem trenerji) v teh klubih večjo željo po tem, da bi premagovali tekmovalce iz drugih večjih klubov.

Ker je prišlo do statistično pomembnih razlik glede na regije smučarskih skakalcev le pri 5 trditvah, lahko H_3 zavrnamo in rečemo, da regija pri smučarskih skakalcih nima vpliva na strukturo vrednot.

4 SKLEP

Namen diplomske naloge je bil ugotoviti strukturo vrednot smučarjev skakalcev. Poimovanje vrednote je teoretično dokaj kompleksno vse od njihove opredelitve, definicije in klasifikacije. Med avtorji so prisotne znatne razlike v proučevanju strukture vrednot. V skladu z osnovnimi cilji raziskave so bile oblikovane metode dela. Na vzorcu 134 smučarjev skakalcev je bil uporabljen anketni vprašalnik, ki je zajemal 68 vrednotnih trditvev. Te so anketiranci glede na njihovo pomembnost ocenjevali na lestvici od 1 do 5.

Prvi cilj raziskave je bilo ugotoviti lestvico vrednot smučarskih skakalcev. Dobljene ocene so nam pokazale določeno sliko, katere vrednote so smučarskim skakalcem pomembnejše in katere ne, vse pa smo primerjali z raziskavo Umerjeve idr. (2012) ter ugotovili, da se rang vrednot smučarskih skakalcev v devetih letih ni bistveno spremenil. To še zlasti potrjuje prva rangirana trditev »Smučarske skoke in kombinacijo imam rad«. Prva je bila na rangi tudi pred devetimi leti. V naši raziskavi je bila povprečna ocena trditve 4,61, v primerjalni raziskavi pa 4,62. Na splošno so smučarski skakalci višje ocenjevali notranje osebne vrednote.

Na drugi strani so športniki nižje ocenili zunanje socialne in materialne vrednote. Po Musku (2000) bi lahko te vrednote razumeli kot dionizični tip potenčnih vrednot. Mednje sodijo vrednote, ki vključujejo dosežke, uspešnost, storilnost, ugled, družbeno moč itd.

Drugi cilj raziskave je bil ugotoviti, ali obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na starost. Ugotovili smo statistično pomembne razlike pri 23 trditvah, kar je obsegalo tretjino (33,8 %) trditvev celotnega vprašalnika. Na osnovi tega obsega bi lahko sprejeli hipotezo, da se struktura vrednot smučarjev skakalcev z njihovo starostjo spreminja. Najmlajši skakalci vrednotijo športno dejavnost drugače kot skakalci v zrelih letih. Osebni in socialni razvoj športnikov zagotovo vpliva na različno ocenjevanje nekaterih vrednot. To pomeni, da bi otrok čez nekaj let isto vrednoto zagotovo ovrednotil povsem drugače. Po vsej verjetnosti bi se to zgodilo podobno, kot so to storili sedaj starejši anketiranci. Rezultati naše raziskave se ujemajo z ugotovitvami številnih avtorjev, da se sistem vrednot skozi leta pri isti osebi spreminja. Vrednotenje je verjetno povezano s specifikko značilnosti posamezne razvojne faze človeka. Tako kot se spreminjajo telesne, čustvene in druge osebne značilnosti se spreminjajo tudi vrednote posameznika.

Zadnji, tretji cilj raziskave pa je bilo ugotoviti, ali obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na regije. Samo pri petih trditvah je prišlo do statistično pomembnih razlik. Poudariti pa je potrebno tudi to, da je bilo število anketirancev, ki so prihajali iz vzhodne regije (24,6 %) manjše, v primerjavi z zahodno (38,8 %) in osrednjo (36,6 %) regijo. Temu primerna je tudi oteženost interpretacije pridobljenih rezultatov. Na splošno se vrednote glede na regijo niso bistveno spremenile. Lahko bi ovrgli hipotezo, da obstajajo razlike v oceni pomembnosti vrednot glede na regije.

5 VIRI

- Barle Lakota, A., Novak-Fajfar, B., Pluško, A., Počkar, M. in Popit, T. (2005). *Uvod v sociologijo*. Ljubljana: DZS.
- Glasser, W. (1994). *Dobra šola. Vodenje učencev brez prisile*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center.
- Heller, A. (1981). *Vrednosti i potrebe*. Beograd: Nolit.
- Ingarden, R. (1975). *Kartezijanske meditacije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jošt, B. in Pustovrh J. (1995). *Nordijsko smučanje: teorija in metodika športne vzgoje*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Jošt, B., Sila, B., Leskošek, B. in Močnik, R. (1998). *Poznavanje, priljubljenost in nacionalni pomen športnih panog*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
- Kluckhohn, C. (1951). Values and value orientations in the theory of action. V Parsons, T. in Shils, E. (ur.). *Toward a general theory of action* (str. 388-433). Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press.
- Kobal, A. (2006). *Samopodoba in športna identiteta mladih in vrhunskih športnikov* (Diplomsko delo). Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Morris, C. (1956). *Varieties of human values*. Chicago: University of Chicago Press.
- Musek, J. (1991). Vrednote kot predmet psihološkega proučevanja. *Anthropos*, 1-3, 233-256.
- Musek, J. (1993). *Osebnost in vrednote*. Ljubljana: Educy.
- Musek, J. (2000). *Nova psihološka teorija vrednot*. Ljubljana: Educy: Inštitut za psihologijo osebnosti.
- Petrovič, M. (1973). *Vrednostne orientacije delinkvenata*. Beograd: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.
- Schwartz, S. H. in Bilsky (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(3), 550-562.
- Spranger, E. (1930). *Lebensformen: Geisteswissenschaftliche Psychologie und Ethik der Persönlichkeit*. Halle (Saale): Max Niemeyer.
- Tušak, M. in Bednarik, J. (2002). *Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
- Tušak, M. in Tušak, M. (2001). *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Umer, R., Ulaga, M. in Jošt, B. (2012). Vrednote smučarjev skakalcev. *Šport*, 59(1-2), 125-130.

Ušaj, A. (2003). *Kratek pregled osnov športnega treniranja*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Veber, F. (1924). *Očrt psihologije*. Ljubljana: Zvezna tiskarna in knjigarna.

6 PRILOGE

6.1 Anketa

ANKETA

OSEBNI PODATKI

1. Ime in priimek _____
2. Datum rojstva (dan. mesec. leto) ____ . ____ . ____
3. Spol (obkrožite številko) 1 – moški 2 – ženski
4. Ime kluba oz. društva _____
5. Koliko let že trenirate smučarske skoke ? _____

V prvi tabeli so navedene splošne in športno gibalne vrednote, ki pomenijo za vas manjšo ali večjo pomembnost. Na voljo imate pet možnih odgovorov od "povsem nepomembno" do "zelo pomembno" (za vsako vrednoto obkrožite eno oceno).

Ocenite posamezne vrednote z ocenami od 1 do 5, pri čemer pomeni:

- 1 - povsem nepomembno
- 2 - nepomembno
- 3 - srednje pomembno
- 4 - pomembno
- 5 - zelo pomembno

	Ime vrednote	OCENE POMEMBNOSTI				
S1	Izpopolnjevanje samega sebe	1	2	3	4	5
S2	Izobraženost in usposobljenost učiteljev in trenerjev na področju fitnesa in zdravja	1	2	3	4	5
S3	Svoboda, igrivost	1	2	3	4	5
S4	Slava, "zvezdnštvo"	1	2	3	4	5
S5	Gibalne sposobnosti	1	2	3	4	5
S6	Družina, dom, otroci	1	2	3	4	5
S7	Delovne sposobnosti	1	2	3	4	5
S8	Notranje osebno zadovoljstvo in pomiritev	1	2	3	4	5
S9	Obrambne sposobnosti	1	2	3	4	5

S10	Prispevati k razvoju in napredku, participacija	1	2	3	4	5
S11	Ljubezen do domovine	1	2	3	4	5
S12	Denar, materialne koristi	1	2	3	4	5
S13	Modrost, razgledanost, umnost	1	2	3	4	5
S14	Kvaliteta življenja	1	2	3	4	5
S15	Izobraženost in usposobljenost učiteljev šolske športne vzgoje	1	2	3	4	5
S16	Družbeni status (moč, ugled, veljava)	1	2	3	4	5
S17	Individualnost	1	2	3	4	5
S18	Spoznavanje sveta, različnih kultur, potovanje	1	2	3	4	5
S19	Svetost in božanskost življenja	1	2	3	4	5
S20	Vedenje in znanje o športu	1	2	3	4	5
S21	Tekmovalnost	1	2	3	4	5
S22	Ugodje, uživanje, zabava, udobje	1	2	3	4	5
S23	Osebna ustvarjalnost	1	2	3	4	5
S24	Negovanje zdravja človeka z gibalno dejavnostjo	1	2	3	4	5
S25	Kolektivni skupinski duh in pripadnost	1	2	3	4	5
S26	Red, sožitje, sloga	1	2	3	4	5
S27	Zdravje	1	2	3	4	5
S28	Ohranjanje in negovanje olimpijske ideje	1	2	3	4	5
S29	Uresničevanje življenjskega smisla	1	2	3	4	5
S30	Nacionalni ponos	1	2	3	4	5
S31	Kakovost športnih objektov	1	2	3	4	5
S32	Sožitje in sobivanje z naravo	1	2	3	4	5
S33	Vera, upanje, ljubezen	1	2	3	4	5
S34	Razvijanje znanosti in teorije	1	2	3	4	5
S35	Lepota, harmonija bivanja	1	2	3	4	5
S36	Doseganje svetovnih rekordov in dosežkov	1	2	3	4	5
S37	Odmevnost poročanja javnih medijev	1	2	3	4	5
S38	Atraktivnost, razburjenje, vznemirljivost	1	2	3	4	5
S39	Razvoj tehnologije	1	2	3	4	5
S40	Izobraženost in usposobljenost športnih učiteljev in trenerjev, ki delajo z mladimi športniki	1	2	3	4	5
S41	Demokratičnost, enakopravnost (med ljudmi, narodi)	1	2	3	4	5
S42	Družbene nagrade in priznanja	1	2	3	4	5
S43	Sodelovanje, kooperacija	1	2	3	4	5
S44	Skrb za okolje, ekološka ozaveščenost	1	2	3	4	5
S45	Resnica	1	2	3	4	5
S46	Selektivna državna finančna podpora zgolj izbranim športom	1	2	3	4	5
S47	Prijateljstvo, tovarištvo, zблиževanje	1	2	3	4	5
S48	Spoštovanje pravil in poštene igre "fair play"	1	2	3	4	5
S49	Nadvlada, premoč, zmaga, prekašanje drugih	1	2	3	4	5
S50	Skrb za zdravo telo z gibalno dejavnostjo, fitness in zdravje	1	2	3	4	5
S51	Osebna privlačnost, šarm	1	2	3	4	5
S52	Pravičnost, poštenost	1	2	3	4	5

S53	Športna rekreacija za zabavo in užitek	1	2	3	4	5
S54	Politična moč (oblast, status)	1	2	3	4	5
S55	Zakonska urejenost športa v državi	1	2	3	4	5
S56	Razvoj kulture in umetnosti	1	2	3	4	5
S57	Delavnost, produktivnost	1	2	3	4	5
S58	Izobraženost in usposobljenost športnih učiteljev in trenerjev, ki delajo s profesionalnimi-poklicnimi športniki	1	2	3	4	5
S59	Prostovoljna svobodna dejavnost v športu	1	2	3	4	5
S60	Varnost in neogroženost	1	2	3	4	5
S61	Poklicna dejavnost v športu za zaslužek	1	2	3	4	5
S62	Dobra hrana in pijača	1	2	3	4	5
S63	Luksuzni avtomobili, jahte, stanovanja, oblačila	1	2	3	4	5
S64	Izobraženost	1	2	3	4	5
S65	Usposobljenost za poklicno delovanje	1	2	3	4	5
S66	Odličnost, vrhunskost	1	2	3	4	5
S67	Slava in občudovanje (npr. Vrhunskih športnikov)	1	2	3	4	5
S68	Mir v svetu	1	2	3	4	5

V drugi tabeli so navedene specifične športne vrednote, ki pomenijo za vas manjšo ali večjo pomembnost pri vašem ukvarjanju s športom. Ocenite, kakšna se vam zdi pomembnost teh vrednot. Na voljo imate pet možnih odgovorov od "povsem nepomembno - ocena 1" do "zelo pomembno - ocena 5" (za vsako vrednoto obkrožite eno oceno).

	Ime vrednote	OCENE POMEMBNOSTI				
		1	2	3	4	5
V1	Šport mi pomeni večjo kvaliteto življenja	1	2	3	4	5
V2	Ukvarjanje s športom mi nudi mir	1	2	3	4	5
V3	V športu mi je všeč, da uporabljam športno opremo	1	2	3	4	5
V4	V športu me privlači občutek, da utrjujem svojo samozavest	1	2	3	4	5
V5	V športu me privlači poznavanje življenja drugih športnikov	1	2	3	4	5
V6	Moji uspehi v športu mi pomagajo premagovati težave vsakdanjika	1	2	3	4	5
V7	Šport me privlači zaradi tekmovalnosti	1	2	3	4	5
V8	S športom se ukvarjam, ker tako želijo starši in prijatelji	1	2	3	4	5
V9	V športu imam rad trenerje	1	2	3	4	5
V10	Šport me privlači zaradi dinamičnosti	1	2	3	4	5
V11	Šport me privlači zaradi lastnega aktivnega sodelovanja	1	2	3	4	5
V12	V športu mi je všeč njegova nepredvidljivost	1	2	3	4	5
V13	Šport mi nudi notranje zadovoljstvo, pomiritev	1	2	3	4	5
V14	Za razvoj športa je pomembno širjenje olimpijske ideje in olimpijskega gibanja	1	2	3	4	5
V15	S športom lažje skrbim za zdravje	1	2	3	4	5
V16	S športom se ukvarjam, ker se z njim ukvarja večina prijateljev	1	2	3	4	5

V17	Šport mi nudi varnost in ohranjanje obrambnih sposobnosti	1	2	3	4	5
V18	V športu mi je všeč, da na koristen način preživljam prosti čas	1	2	3	4	5
V19	V športu me privlači negotovost športnega dosežka	1	2	3	4	5
V20	S športom bi rad napredoval na višjo raven uspešnosti	1	2	3	4	5
V21	S športom se ukvarjam zaradi igrivosti	1	2	3	4	5
V22	Šport mi pomeni izziv	1	2	3	4	5
V23	S športom se ukvarjam zaradi medijske odmevnosti	1	2	3	4	5
V24	S športom bi rad dosegel športne uspehe	1	2	3	4	5
V25	Šport imam preprosto rad	1	2	3	4	5
V26	S športom se uveljavim v družbi	1	2	3	4	5
V27	Šport mi omogoča spoznavanje novih prijateljev	1	2	3	4	5
V28	S športom se ukvarjam zaradi znanja o športu	1	2	3	4	5
V29	S športom si razvijam delovne sposobnosti	1	2	3	4	5
V30	S športom razvijam osebnost	1	2	3	4	5
V31	V športu mi je všeč, da me ljudje opazijo	1	2	3	4	5
V32	V športu me privlači lepota izražanja gibanja	1	2	3	4	5
V33	Šport mi pomaga razvijati delovne navade	1	2	3	4	5
V34	Šport mi nudi zabavo	1	2	3	4	5
V35	S pomočjo športa bi rad postal fit	1	2	3	4	5
V36	Šport me privlači zaradi estetskega videza	1	2	3	4	5
V37	V športu me privlači sodobnost in kvaliteta športnih objektov ter vadbenih površin	1	2	3	4	5
V38	Za šport je pomembno etično in strokovno poročanje medijev	1	2	3	4	5
V39	S športom se ukvarjam zaradi ugodja	1	2	3	4	5
V40	S športom sem se začel ukvarjati zaradi privrženosti nekemu klubu oz. športniku	1	2	3	4	5
V41	Rad zmagujem	1	2	3	4	5
V42	Šport me privlači zaradi novosti	1	2	3	4	5
V43	V športu so mi všeč treningi	1	2	3	4	5
V44	S športom se ukvarjam zaradi uspehov slovenskih športnikov	1	2	3	4	5
V45	Šport mi omogoča, da se sprostim	1	2	3	4	5
V46	Šport mi omogoča, da se počutim pomembnega	1	2	3	4	5
V47	Rad imam skupinsko delo	1	2	3	4	5
V48	S športom se ukvarjam zaradi pridobivanja politične moči	1	2	3	4	5
V49	Ukvarjanje s športom mi nudi užitek	1	2	3	4	5
V50	Rad delam tisto, v čemer sem dober	1	2	3	4	5
V51	V športu mi je všeč moštveni duh	1	2	3	4	5
V52	V športu me privlači pridobivanje denarja, materialnih dobrin, nagrad	1	2	3	4	5
V53	V športu bi se rad naučil novih stvari	1	2	3	4	5
V54	S športom razvijam gibalne sposobnosti	1	2	3	4	5
V55	S športom se ukvarjam zaradi premoči nad tekmečem	1	2	3	4	5
V56	V športu me privlači športno zvezdnitvo	1	2	3	4	5
V57	S športom se ukvarjam, ker nimam kaj drugega početi	1	2	3	4	5
V58	V športu me privlači fair play	1	2	3	4	5
V59	V športu me privlači pripadnost športnemu kolektivu	1	2	3	4	5
V60	Rad imam potovanja na treninge in tekmovanja	1	2	3	4	5
V61	S športom se ukvarjam zato, ker bi rad razvil telo	1	2	3	4	5

V62	V športu me privlači njegova atraktivnost	1	2	3	4	5
V63	S športom se ukvarjam, ker sem rad z doma	1	2	3	4	5
V64	V športu me privlačijo razburljivi dogodki	1	2	3	4	5
V65	Za razvoj športa je pomembna raven splošne kulture	1	2	3	4	5
V66	S športom bi rad izboljšal svoje spretnosti	1	2	3	4	5
V67	V športu mi je všeč, če sem priljubljen	1	2	3	4	5
V68	Všeč mi je, če se znebim odvečne energije	1	2	3	4	5